

ข้อมูลพื้นฐาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ

อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา

พื้นที่บ้านปางมะโอในปัจจุบันแต่เดิมเป็นพื้นที่ป่า ไม่มีบ้านเรือนที่คงทนถาวร ต่อมาชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะซึ่งอาศัยอยู่ที่บ้านห้วยใจและกาแดดได้เข้ามาปลูกเมี่ยงเพื่อนำไปบริโภค ซึ่งจะมีการสร้างที่พักหรือกระท่อมไว้ เรียกว่า“ปาง” หรือปาง หลังจากนั้นชาวบ้านพื้นราบและคนเมืองซึ่งมาจากอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้เข้ามาซื้อสวนเมี่ยงจากชาวลัวะและได้ตั้งถิ่นฐานอย่างคงทนถาวรขึ้น ต่อมาจึงชักชวนญาติมิตรเข้ามาอาศัยจำนวนมากขึ้นและสามารถก่อตั้งเป็นหมู่บ้านได้ในปี พ.ศ. 2476

ที่มาของชื่อหมู่บ้าน คำว่า “ปางมะโอ” สันนิษฐานมาจาก 2 คำ คือ “ปาง” มาจากที่เคยมีชาวลัวะเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ก่อน ซึ่งเรียกที่ตั้งที่อยู่อาศัยอย่างไม่ถาวรนี้ว่า “ปาง” หรือ “ปาง” และคำที่ 2 มาจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่บอกว่าครุฑาศรีวิชัยได้มาสร้างพระธาตุ โดยนำลูกส้มโอทองคำหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “มะโอคำ” ตามภาษาพื้นเมืองมาฝังไว้บริเวณใต้พระธาตุต่อมากำว่า “มะโอคำ” จึงเพี้ยนมาเป็นหมู่บ้านปางมะโอ หมู่บ้านปางมะโอได้มีการผสมผสานของ

กลุ่มคนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยซึ่งเป็นชาวลัวะในพื้นที่ใกล้เคียง

เมื่อปี พ.ศ. 2549 มูลนิธิโครงการหลวงได้สนับสนุนให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ดำเนินการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยการปลูกหญ้าแฝกร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นตามโครงการปลูกหญ้าแฝกเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาส ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงดำเนินงานพัฒนาการเกษตรควบคู่กับการปลูกแฝกเพื่อสนับสนุนให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในพื้นที่ลุ่มน้ำปิงตอนบนครอบคลุมหมู่บ้านในอำเภอเชียงดาว ต่อมาสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงได้หรือร่วมกับชุมชนและโครงการจัดการลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการปลูกหญ้าแฝก ร่วมกับ ปตท. โดยได้คัดเลือกหมู่บ้านปางมะโอซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่สูง ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,200 เมตร เกษตรกรมีความยากจน และผลิตผลทางการเกษตรต่ำ โดยได้ตกลงที่จะร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ

เอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงชุมชนในการดำเนินงานการพัฒนาโดยนำองค์ความรู้จากโครงการหลวงไปถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมในพื้นที่ดังกล่าว

สภาพทั่วไป

ขนาดที่ตั้ง

พื้นที่หมู่บ้านปางมะโอ ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากอำเภอเมืองเชียงใหม่ 74 กิโลเมตร บริเวณเส้นรุ้ง 980 องศา 54 ลิปดาตะวันออกและเส้นแวงที่ 19 องศา 16 ลิปดาเหนือ

โดยมีหมู่บ้านปางมะโอเป็นหมู่บ้านหลักมีหมู่บ้านบริวารหรือหย่อมบ้าน 7 หย่อมบ้าน ประกอบไปด้วย บ้านปางมะโอ บ้านปางกลาง บ้านปางใหม่ บ้านปางโน บ้านปางสามสบ บ้านห้วยเฮี้ย และบ้านห้วยแก่ง ส่วนใหญ่เป็นชุมชนชาวไทยพื้นราบ มีภาษาคำเมืองเป็นภาษาหลัก ชุมชนป่าเมี่ยงปางมะโอ มีอาณาเขตการปกครองดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ บ้านป่าเมี่ยงแม่ซ้าย ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดกับ บ้านห้วยตาด ตำบลอินทขิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดกับ บ้านลาหู่ปางยายสุข ตำบลอินทขิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดกับบ้านปางหก ตำบลอินทขิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะภูมิประเทศ

ระดับความสูง หมู่บ้านปางมะโอตั้งอยู่บริเวณระหว่างหุบเขา ร้างห้วย และเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนสูงประมาณ 1,000 เมตร ขึ้นไปจากระดับน้ำทะเลปานกลาง เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก เมื่อมองในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำจะอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำแก่งปันเตี ซึ่งมีพื้นที่ 15.21 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 9,504.58 ไร่ มีระดับความสูงตั้งแต่ 400 – 1,500 เมตร โดยจะมีระดับความสูงที่สุดทางด้านทิศตะวันตกและค่อย ๆ ลาดลงไปทางทิศตะวันออกของพื้นที่ลุ่มน้ำ

ระดับความลาดชันของพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอมีลักษณะสูงชันถึงสูงชันมาก มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 26.40 และร้อยละ 35.86 และมีพื้นที่ราบเรียบ คิดเป็นร้อยละ 15.95

ลักษณะดิน

พื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ อยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 62 ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาที่มีความลาดชันมากกว่า 35% เป็นดินลึกและตื้น ลักษณะดินและความอุดมสมบูรณ์แตกต่างกันตามแต่ชนิดของหินต้นกำเนิด มีเศษหิน ก้อนหิน หรือหินพื้นโผล่ ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ต่าง ๆ มักมีการทำไร่เลื่อนลอยที่ขาดการอนุรักษ์ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูง มีระดับการชะล้างพังทลายของดินในระดับที่รุนแรง ร้อยละ 39.46 ระดับน้อย ร้อยละ 42.66 และระดับน้อยมาก ร้อยละ 17.70

ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากบริเวณหมู่บ้านปางมะโอไม่มีข้อมูลภูมิอากาศและการตรวจวัดปริมาณน้ำฝน จึงใช้ข้อมูลสภาพอากาศของสถานีวิจัยลุ่มน้ำดอยเชียงดาว ในปี 2533-2543 เป็นข้อมูลพื้นฐานพบว่าอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 20 องศาเซลเซียส เฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน ประมาณ 34 องศาเซลเซียส และต่ำสุด ในเดือนมกราคม ประมาณ 4 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,724 มิลลิเมตรต่อปี โดยระยะที่ฝนตกสูงสุดเฉลี่ยในเดือนกันยายนประมาณ 315 มิลลิเมตร บ้านปางมะโอมีฤดูฝนที่ยาวนานระยะเวลาประมาณ 9 เดือน โดยเริ่มกลางเดือนมีนาคมถึงพฤศจิกายน ซึ่งเกิดจากอิทธิพลอากาศในท้องถิ่น อิทธิพลพายุไซร่อนจากทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย ในช่วงปลายฤดูฝน มีฝนตกเนื่องจากความกดอากาศต่ำและอากาศเย็นจากจีนกระทบอากาศร้อน จึงมีฝนกระจายทั่วทั้งพื้นที่ ส่วนฤดูหนาวต่อจากฤดูฝนได้รับความหนาวเย็นจากจีนกระทบอากาศร้อน จึงมีฝนกระจายทั่วทั้งพื้นที่ ส่วนฤดูหนาวต่อจากฤดูฝนได้รับความหนาวเย็นจากไซบีเรีย ทำให้อากาศหนาวจนถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ และเริ่มฤดูร้อนในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นสาเหตุการตกของฝนที่ยาวนานและปริมาณมาก

แหล่งน้ำที่สำคัญของโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ

แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำหลักในเขตพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบนบ้านปางมะโอ คือ ห้วยแก่งปันเต้าอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แหล่งน้ำผิวดินมีห้วยแก่งปันเต้าเป็นห้วยสายหลัก มีต้นกำเนิดมาจากภูเขาทางด้านทิศตะวันตก ลำห้วยมีทิศทางการไหลไปทางทิศตะวันออก จำนวน 3 สายลำ

ห้วยไหลผ่านกลุ่มบ้านปางกลาง บ้านปางหลวง บ้านปางโน ซึ่งเป็นบ้านย่อยของหมู่บ้านปางมะโอ ห้วยทั้งสามสาย นั้นได้ไหลมาบรรจบกันที่บ้านปางสามสบ และไหลลงสู่แม่น้ำแม่ปิงทางทิศตะวันออก

ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ พื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 2 คิดเป็นร้อยละ 59.26 รองลงมาเป็นพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 1A ร้อยละ 33.27

ป่าไม้

พื้นที่ป่าไม้ในโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ ปัจจุบันมีจำนวน ประมาณ 9,100 ไร่ โดยแบ่งเป็นป่าชุมชน 4,550 ไร่ หรือ ร้อยละ 50 ป่าใช้สอย 1,000 ไร่ หรือร้อยละ 10.98 และป่าอนุรักษ์ 3,550 ไร่ หรือ ร้อยละ 39.02 ของพื้นที่ป่า ทั้งหมดตามลำดับ ชุมชนบ้านปางมะโอ มีการดูแลรักษาป่าไม้เป็นอย่างดี โดยได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว เมื่อปี พ.ศ. 2546 และรางวัลโครงการส่งเสริมและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ประจำปี พ.ศ. 2549 จากกรมอุทยาน สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การคมนาคม

การคมนาคมในปัจจุบันยังไม่มีรถโดยสารถึงหมู่บ้าน เดินทางจากเชียงใหม่โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 107 (ถนนเชียงใหม่-ฝาง) ถึงกิโลเมตรที่ 62 และแยกขึ้นภูเขาด้านซ้ายบริเวณบ้านแก่งปันเต้า ประมาณ 12 กิโลเมตร ไปตามเส้นทางลำลองดินและซีเมนต์สลับกัน บางแห่งเป็นทางชันยาวชันหักศอกและมีหุบเหวต้องใช้ความระมัดระวังในการขับขี่ รวมระยะทาง จากตัวเมืองเชียงใหม่ 74 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ในฤดูแล้ง และถึง 2 ชั่วโมง 30 นาทีในฤดูฝน

โครงสร้างพื้นฐาน

1. ถนน เป็น ถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่สลับกับทางดินล้าลองแยกจากถนนทางหลวงหมายเลข 107 กว้าง 4 เมตร
2. ระบบไฟฟ้า มีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน แต่พบว่ากระแสไฟฟ้าไม่สม่ำเสมอทำให้ไฟฟ้าดับบ่อย
3. น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตรใช้น้ำจากแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ มักประสบปัญหาเวลาฝนตกจะเกิดตะกอนทำให้น้ำขุ่นต้องการระบบประปาหมู่บ้านที่ถูกสุขอนามัย ในฤดูแล้งน้ำขาดแคลน
4. โทรศัพท์มีเฉพาะโทรศัพท์เคลื่อนที่ส่วนบุคคลประมาณ 50 เครื่อง และในพื้นที่หมู่บ้านเป็นพื้นที่อับสัญญาณ ไม่สามารถรับโทรศัพท์ได้โดยทั่วไป

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ประชากร ประชากรบ้านปางมะโอ

ชื่อหมู่บ้าน/หย่อมบ้าน	หมู่ที่	เผ่า	จำนวนครัวเรือน	จำนวนครอบครัว	จำนวนประชากร		
					ชาย	หญิง	รวม
บ้านปางมะโอ	9	คนเมือง	65		80	88	168
รวม			65		80	88	168

ผู้นำชุมชน

นายอินทร ใจระวัง

ผู้ใหญ่บ้าน

การศึกษา

ประชากรบ้านปางมะโอมีการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ที่ชั้นประถมปีที่ 4 ต่ำสุดคือไม่รู้หนังสือ สูงสุดระดับปริญญาโท มีโรงเรียนชั้นประถมศึกษา 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านปางมะโอ ซึ่งมีการเรียนการสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 30 คน เป็นชาย 12 คน หญิง 18 คน

การสาธารณสุข

ประชากรหมู่บ้านปางมะโอใช้บริการสถานีอนามัยสบอ้อ ตำบลแม่ทะ ซึ่งห่างจากหมู่บ้านประมาณ 16 กิโลเมตร และโรงพยาบาลเชียงดาว

การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร จำนวน 62 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 93.4 ส่วนอาชีพรอง ได้แก่ การประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 3 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.6

สภาพการเกษตรของหมู่บ้านปางมะโอ คือการทำสวนเมืองเป็นพืชหลักมีระบบการเพาะปลูกผสมผสานแบบวนเกษตร การทำสวนเมือง ต้นเมืองหรือต้นชาหรือใบชาที่เรานิยมบริโภคกัน ภาษาท้องถิ่นทางภาคเหนือเรียกว่า เมือง ลักษณะของเมืองเป็นไม้ยืนต้นใบจะเป็นส่วนสำคัญที่นำมาหมักเป็นเมืองหรือตากแห้งเป็นใบชานอกจาก

จะเป็นรายได้ที่เกิดจากใบแล้ว ส่วนยอดและใบอ่อนของเมียงสามารถนำมาปรุงเป็นอาหาร เช่น การทำส้มเมียง หรือยำเมียง เป็นต้น

นอกจากนั้นมีการปลูกลิ้นจี่ ส้มโอ และกาแฟเล็กน้อยและมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคที่เหลือขาย ได้แก่ วัว ไก่ หมู

รายได้

ประชากรหมู่บ้านปางมะโอมีรายได้เฉลี่ย 15,917.36 บาทต่อปีต่อคน เฉลี่ยครัวเรือนละ 48,105.80 บาทต่อปี (ข้อมูลจากการสำรวจของ สวพส พ.ศ. 2550) (รอบปรับข้อมูลจากโครงการสำรวจประชากร/ภูมิสังคมของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกครั้งหนึ่ง)

การถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดินเกษตรกรบ้านปางมะโอ พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่มีใบ สค 1 แต่ที่อยู่อาศัยไม่มี เอกสารสิทธิ์

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสำรวจการใช้ที่ดินปัจจุบันของพื้นที่โครงการด้วยภาพถ่ายดาวเทียม Landsat ปี 2547พบว่า มีพื้นที่ทั้งสิ้น 15.21 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,504.58 ไร่ เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในป่า ไม่มีการปลูกพืชไร่ และข้าว ดังนั้นจึงสามารถจำแนกการใช้ที่ดินออกเป็น 3 ส่วนดังนี้คือ ป่าดิบเขา 4,596 ไร่ ร้อยละ 48.36 ป่าเบญจพรรณ 4,478.12 ไร่ ร้อยละ 47.12 พื้นที่เกษตรหรือหมู่บ้าน 430.30 ไร่ หรือร้อยละ 4.53 ดังตาราง

พืชพรรณธรรมชาติ	พื้นที่		ร้อยละ
	ตารางกิโลเมตร	ไร่	
ป่าดิบเขา	7.35	4,596.15	48.36
ป่าเต็งรัง/ป่าเบญจพรรณ	7.16	4,478.12	47.12
พื้นที่เกษตร/หมู่บ้าน	0.69	430.30	4.53
รวม	15.21	9,504.58	100.00

แหล่งเงินทุน

ประชากรหมู่บ้านปางมะโออาศัยแหล่งเงินทุนจากธ.ก.ส. จำนวน 38 ครัวเรือน เอกชน 4 ครัวเรือน และที่เหลือใช้เงินทุนของตนเอง

การรวมกลุ่มของเกษตรกร

เกษตรกรบ้านปางมะโอมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ก่อนโครงการขยายผลโครงการหลวงจะเข้ามาทำงาน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเพื่อสวัสดิการ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มด้านอาชีพ 1 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เลี้ยงวัวโดยจำนวนวัวของกลุ่มมีประมาณ 50 ตัว หลังจากที่โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอเข้ามาได้มีการจัดตั้งอีก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปลูกกาแฟ และกลุ่มปลูกไม้ใช้ประโยชน์ (ป่าชาวบ้าน)

ผลผลิตทางการเกษตร

สภาพการเกษตรของหมู่บ้านปางมะโอ คือ การทำสวนเมืองเป็นพืชหลัก มีระบบการเพาะปลูกผสมผสานแบบวนเกษตร การทำสวนเมือง ต้นเมืองหรือต้นชา หรือใบชาที่เราานิยมบริโภคกัน ภาษาท้องถิ่นทางภาคเหนือเรียกว่า เมือง ลักษณะของเมืองเป็นไม้ยืนต้น ใบจะเป็นส่วนสำคัญที่นำมาหมักเป็นเมืองหรือตากแห้งเป็นใบชานอกจากจะเป็นรายได้ที่เกิดจากใบแล้ว ส่วนยอดและใบอ่อนของเมืองสามารถนำมาปรุงเป็นอาหาร เช่น การทำส้มเมืองหรือยำเมือง เป็นต้น นอกจากนี้มีการปลูกลิ้นจี่ ส้มโอ และกาแฟเล็กน้อย และมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคที่เหลือขาย ได้แก่ วัว ไก่ หมู

แหล่งท่องเที่ยว

พื้นที่บ้านปางมะโอเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ อย่างไรก็ตามมีน้ำตก มีแหล่งไม้ป้อตอง เป็นไม้ยืนต้นโตเร็ว มีดอกสีส้มออกดอกนานช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม และทิวทัศน์ 8 ทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่งที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก

ปัญหา อุปสรรค และศักยภาพของชุมชนบ้านปางมะโอ

ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา ของหมู่บ้านปางมะโอ แบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ

ปัญหา เกษตรกรบ้านปางมะโอมีอาชีพหลัก คือ การทำสวนเมี่ยง รายได้จากเมี่ยงตกต่ำ เนื่องจากผลผลิตไม่เป็นที่นิยมของตลาดและผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตส้มโอ ลิ้นจี่ และกาแฟอราบิก้ามีคุณภาพต่ำ เนื่องจากขาดเทคโนโลยีในการปลูกและการจัดการหลังเก็บเกี่ยว ส่วนการเลี้ยงวัวในพื้นที่ประสบปัญหาการขาดแคลนแหล่งอาหารและไม่มีพื้นที่ที่จะเป็นแหล่งอาหารในฤดูแล้ง

ความต้องการ เกษตรกรยังต้องการคงอาชีพการทำเมี่ยงไว้และเพิ่มมูลค่าของพืชดั้งเดิมของท้องถิ่น คือ เมี่ยง โดยการแปรรูปเมี่ยงให้เป็นชาเขียว ชาจีน ชาน้ำมัน ชาประดับ หรือใช้ประโยชน์จากเมี่ยงในรูปแบบอื่น ๆ และการปลูกไม้ผลและไม่ยืนต้นเพื่อการใช้ประโยชน์ในระยะยาวและปลูกพืชอาหาร เพื่อหมุนเวียนการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่สวนเมี่ยง เช่น ไม้ผล กาแฟอราบิก้า โดยการปลูกเป็นพืชแซมในสวนเมี่ยง เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน และให้ความรู้ในการปรับปรุงคุณภาพการผลิตไม้ผลและกาแฟอราบิก้า เป็นต้น การให้ความรู้เรื่องการปลูกพืชอินทรีย์ และการท่องเที่ยวทางเลือก เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการปลูกพืชอาหารสัตว์ การส่งเสริมอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น งานหัตถกรรม

ด้านสังคม

ปัญหา เกษตรกรบ้านปางมะโอมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ มีหนี้สินมาก ซึ่งเกิดจากราคาผลผลิตต่ำ แต่ค่าครองชีพสูงขึ้น รวมถึงมีภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตร และโรงเรียนขาดแคลนอาคารและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการศึกษา

ความต้องการ ชุมชนแสดงความต้องการที่จะร่วมมือในการลดค่าใช้จ่ายโดยการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการควบคุมรายรับ-รายจ่าย และนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ รวมทั้งต้องการการจัดระบบสวัสดิการต่างๆ และการจัดหาแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ

ด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยพื้นฐาน

ปัญหา หมู่บ้านปางมะโอมีปัญหาการขาดแคลนน้ำและแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง และคุณภาพน้ำในการบริโภคไม่สะอาด เนื่องจากยังไม่มีระบบน้ำประปาหมู่บ้านที่ถูกต้องลักษณะ เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้านบริวารค่อนข้างลำบาก และมีการบุกรุกทำลายป่าโดยชุมชนภายนอก รวมถึงพื้นที่มีอัตราการชะล้างพังทลายของดินสูงบริเวณลาดชัน

ความต้องการ ชุมชนต้องการให้รัฐสนับสนุนการพัฒนาระบบการจัดการน้ำและแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ระบบประปาหมู่บ้านที่ถูกต้องลักษณะทั้งในส่วนของน้ำผิวดินหรือน้ำบาดาล และน้ำเพื่อการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและมีการกระจายน้ำได้อย่างทั่วถึง การปรับปรุงถนนให้สามารถใช้ได้ตลอดปี ต้องการความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตการใช้ที่ดินระหว่างที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน และป่า ต้องการให้หน่วยงานควบคุมการบุกรุกพื้นที่จากชุมชนภายนอก รวมถึงการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ศักยภาพของการพัฒนา

ชุมชนบ้านปางมะโอมีการดูแลรักษาป่าร่วมกันเป็นอย่างดี ประกอบอาชีพทำสวนเมี่ยงเป็นหลัก มีการใช้พื้นที่ในการเกษตรเชิงอนุรักษ์ พื้นที่ป่าจำนวนกว่า 9,100 ไร่ มีสภาพที่อุดมสมบูรณ์โดยชุมชนมีการดูแลรักษาป่าไม่เป็นอย่างดี โดยได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว จาก ปตท. และรางวัลโครงการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์จากกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

แนวทางการพัฒนาและจุดเน้นการพัฒนา

1. การส่งเสริมอาชีพการเกษตรในระบบวนเกษตรเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน (Food Bank, เมี่ยง)
2. การส่งเสริมการปลูกกาแฟ
3. การส่งเสริมการปลูกไม้ผลเมืองหนาว ไม้ผลกึ่งหนาว และพืชเครื่องเทศ

คำสั่งจังหวัดเชียงใหม่

เลขที่ 1927/2549

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

เพื่อให้การดำเนินงานในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงในการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเขาและฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธาร โดยการนำองค์ความรู้จากโครงการหลวงไปปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงาน ต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการขยายผลโครงการหลวงในพื้นที่ลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ อำเภอเชียงดาว

(1) นายอำเภอเชียงดาว	ประธานคณะกรรมการ
(2) ผู้แทนศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดินโครงการหลวง	คณะกรรมการ
(3) ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค 1	คณะกรรมการ
(4) ผู้แทนศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาล ภาค 6	คณะกรรมการ
(5) ผู้แทนโครงการชลประทานจังหวัดเชียงใหม่	คณะกรรมการ
(6) ผู้แทนศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 13 จังหวัดเชียงใหม่	คณะกรรมการ
(7) ผู้แทนสำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่	คณะกรรมการ
(8) ผู้แทนหน่วยพัฒนา น.พ.ค. ที่ 32	คณะกรรมการ
(9) เกษตรอำเภอเชียงดาว	คณะกรรมการ
(10) ปศุสัตว์อำเภอเชียงดาว	คณะกรรมการ
(11) พัฒนาการอำเภอเชียงดาว	คณะกรรมการ
(12) สาธารณสุขอำเภอเชียงดาว	คณะกรรมการ
(13) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3	คณะกรรมการ
(14) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางมะโอ	คณะกรรมการ
(15) หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำแม่ตะมาน	คณะกรรมการ
(16) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชศรีลานนา	คณะกรรมการ
(17) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชผาแดง	คณะกรรมการ
(18) ผู้ประสานงานโครงการจัดการลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน	คณะกรรมการ
(19) นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลแม่ณะ	คณะกรรมการ

(20) กำนันตำบลแม่่นะ	คณะกรรมการ
(21) ผู้ใหญ่บ้านปางมะโอ	คณะกรรมการ
(22) เจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	คณะกรรมการและ
เลขานุการ
(23) ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มบริหารงานปกครอง	คณะกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

- 1) จัดทำแผนบูรณาการโครงการและแผนปฏิบัติงานประจำปีของโครงการขยายผลโครงการหลวงแต่ละพื้นที่
- 2) สนับสนุนและติดตามการปฏิบัติงานตามแผนงานและแผนปฏิบัติงานประจำปีที่ได้ กำหนดไว้
- 3) รายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงาน ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการแก้ไขให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ โดยผ่านสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
- 4) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2550

(นายวิชัย ศรีขวัญ)

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

ผู้ปฏิบัติงาน

นายวิชัย	ปัตถมสิงห์ไชย	ผู้อำนวยการโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปึงตอนบน (บ้านปางมะโอ)
นางพรทิพย์	ผลเพิ่ม	ที่ปรึกษาโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปึงตอนบน (บ้านปางมะโอ)
นางสาวอภิวดี	ผู้ยอดยิ่ง	ผู้จัดการกลุ่มโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปึงตอนบน (บ้านปางมะโอ)
นายอดิเรก	อินต๊ะฟองคำ	เจ้าหน้าที่ประสานงานสนามโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่ม น้ำปึงตอนบน (บ้านปางมะโอ)

แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนที่บ้านปางมะโอ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

